

Nr 13

Av herr Lindberg, om ändrad löneställning för förrådsunderofficerare, m. m.

Vid de i 1941 års försvarsorganisation uppsatta försvarsområdena tillsattes en uppbördsman för intendentur- och veterinärmateriel, som erhöll tjänstebenämning »förrådsunderofficer». Denna befattning ansågs böra bestridas av pensionerad underofficer med arvode, motsvarande löneklass Ma 21, eller en löneklass lägre än förvaltare vid truppförband, som voro placerade i löneklass motsvarande Ma 22. Vid jämförelse mellan dessa båda kategorier av uppbördsmän visar det sig, att uppbörden och övriga arbetsuppgifter i stort sett äro likartade. På grund av att förrådsunderofficerarna icke voro förvaltarutbildade kunde likhet i lönehänseende ej ernås. Svenska underofficersförbundet, som förde vissa förhandlingar med de militära myndigheterna vid dessa befattningars tillsättande, föreslog, att befattningarna skulle tillsättas med förvaltare på aktiv stat. Uppbörden och arbetsuppgifterna i övrigt voro lika med intendenturförrådsförvaltarnas uppgifter vid truppförbanden. Detta förslag från Svenska underofficersförbundet avslogs av de militära myndigheterna med motivering, att det blev för stora kostnader, och det bestämdes att befattningarna skulle tillsättas med lämpliga pensionsavgångna underofficerare i löneklass motsvarande löneklass Ma 21 och med tjänstebenämning »förrådsunderofficerare».

Sedan denna organisation genomfördes 1942, har antalet förband som försvarsområdena uppsätta blivit betydligt flera till antal. Som ett exempel kan nämnas, att bara lv-förband vid de större försvarsområdena tillkommit till ett antal av omkring 100 st. eller över 6 000 man. År 1946 tillkom även den sjukvårdsmateriel som ingår i förbandens utrustning. Ett eller flera krigssjukhus ha tillkommit inom varje försvarsområde. Allmänna hemvärdet har utökats med minst en tredjedel av vad som fanns 1942 och därtill tilldelats sjukvårdsmateriel. Driftvärdet och värnpliktiga hemvärdet ha nytillkommit med en större styrka, likaledes utrustning för icke vapenföra värnpliktiga i luftskyddstjänst m. fl. Den frivilliga befälsutbildningen, som 1942 utgjordes av ett mindre antal medlemmar, har nu utökats så att medlemmarna vid de större försvarsområdena uppgå till omkring 2 000, vilka alla utrustas med personliga kvitton. Även de hemvärd i centrala Stockholm, vilka på grund av kostnadsskäl och brist på lämpliga lokaler ej ha egna förråd, utrustas med personliga kvitton. De förslag till utrustning av allmänna hemvärdet, som nu föreligga, avse att alla hemvärdsmän skola utrustas från försvarsområdets ersättningsförråd med personliga kvitton i

fredstid, så att den hemvärnsutrustning som ligger i resp. hemvärnsförråd skall vara intakt då mobilisering förestår. Detta förfarande med personlig utrustning kräver stor övervakning och omtanke, så att persedlar, som på detta sätt utlånas, åter inlämnas. Det händer alltför ofta att låntagaren avflyttar eller slutar som hemvärnsman eller kursmedlem i befälsutbildning utan att återlämna sin utrustning. Låntagaren måste då sökas genom värnpliktsbyrån eller mantalskontoret för att återfinnas. Orsakerna till att persedlar kommit bort måste noga utredas, vilket bereder uppbörds mannen mycket besvär och arbete. Hemvärnsförråden, som ligga spridda över hela försvarsområdet, inredas genom förrådsunderofficerens försorg. Den materiel som där upplägges skall tillses och vårdas minst en till två gånger per år, varvid en del persedlar måste utbytas. Till de årligen återkommande krigsförbandsvisa repetitionsövningarna utlämnas viss materiel, särskilt sjukvårdsmateriel. För de frivilliga försvarsorganisationernas tillämpningsövningar under veckohelgen utlämnas även förläggningmateriel m. m. Övriga organisationer såsom motororganisationer, bilkårer, lottakårer, Blå stjärnan m. fl. skola även utrustas. Till förfogande har förrådsunderofficeren förrådsförmän, förrådsmän och kollektivanställda arbetare. Planläggning av allt arbete måste noggrant genomföras, då krigsförråden äro spridda över större delen av försvarsområdet (endast en mindre del vid stationeringsorten), så att resor, frakter, transporter och förråds kostnader kunna nedbringas till minsta möjliga kostnad.

Vid de förhandlingar, som Svenska underofficersförbundet förde inför 1949 års tjänsteförteckningskommitté, framkom ej att förrådsunderofficerarna vid försvarsområdena hade sådana tjänsteuppgifter som ovan anförts och som numera i stort sett äro lika med de intendenturförrådsförvaltare som ha uppbörd vid truppförbanden och i en del fall större uppbörd än vid de mindre truppförbanden. Samtliga förvaltare med uppbörd uppflyttades av tjänsteförteckningskommittén tre löneklasser, medan förrådsunderofficerarna stodo kvar i sin löneklass och fingo endast kontinuerligt i likhet med övriga militära befattningshavare åtnjuta lön efter löneklass Ma 23. Skillnaden mellan förvaltare med uppbörd och förrådsunderofficer är nu tre löneklasser mot att den före lönelyftningen var en löneklass. Det synes mig som en undervärdering skett av förrådsunderofficerarna trots de stora och ökade arbetsuppgifter som blivit dem pålagda och som framdeles bli ännu större. Om orsaken till förrådsunderofficerarnas undervärdering är att söka i det förhållandet att de äro arvodister får man ta hänsyn till att en arvodesanställning som regel är en fortsättning på tidigare aktiv tjänst. Den pensionsavgångne befattningshavaren är dels rutinerad, dels ock för krigsmakten den billigaste och pålitligaste arbetskraft som kan anskaffas. I detta speciella fall som förrådsunderofficerarna vid försvarsområdena företräda måste det anses rättvist att de uppflyttas minst en löneklass.

Förrådsunderofficerarnas antal är 18; de äro också undandragna en annan löneförmån, ekiperingsbidrag. Enligt TLA nr 108/1947 är en del befattningshavare i arvodestjänst upptagna, vilka ålagts uniformsplikt. Med uniformsplikt följer ekiperingsbidrag, som för arvodespersonalen utgår med hälften. Då samtliga arvodister i officersbefattningar och en del underofficerare tillerkänts uniformsplikt vid försvarsområdena, är det så mycket mer befogat att även förrådsunderofficerarna tillerkännas detsamma. Jag vill här framhålla att den norm, som vederbörande militärmyndighet gått efter vid bestämmandet av uniformsplikt, är svår att förstå. Tygunderofficer vid försvarsområde, som har ett mindre antal förråd än förrådsunderofficerarna men i övrigt samma tjänsteuppgifter, är ålagd uniformsplikt. Tyghantverkare, som har sin verksamhet förlagd till en verkstad eller förråd och för det mesta är iförd skyddskläder av civil modell, skall bära uniform. Befattningshavare däremot, som för sin tjänst måste besöka olika militära institutioner, där uniformen tjänstgör som ett bevis på att befattningshavaren är ute i rätt ärende, skall gå civilklädd. Förrådsunderofficerarna måste oftast gå klädda i uniform, enär den tjänstgör såsom legitimation vid de olika förrättningar som förrådsunderofficerarna måste delta uti. Uniformsplikt med åtföljande ekiperingsbidrag bör därför genomföras även för förrådsunderofficerarna.

Tjänstebenämningen »förrådsunderofficer» bör avskaffas, då av gammal hävd och brukligt talesätt en befattningshavare, som förestår ett förråd, allmänt benämnes förrådsförvaltare. Inom försvarsområdets tygavdelning har uppbörds mannen för ammunition tjänstebenämning »ammunitionsförvaltare». Statsliggaren över IV huvudtiteln budgetåret 1954/55 upptager ett tjugotal befattningshavare i förrådsförvaltartjänster med lönegrad Ca 14, Ca 19, Cg 19, Ce 19 och Ca 21. Dessutom finnas förrådsförvaltartjänster i löneplan 1 löneklass Ma 22 och Ma 23, dessa befattningshavare ha icke genomgått förvaltarutbildning. Svenska underofficersförbundet har vid sin kongress 1953 uttalat som sin åsikt att förrådsunderofficerarna vid försvarsområdena skola benämnas förvaltare. Befattningen som intendent vid försvarsområdena bestrides av kapten på aktiv stat, pensionsavgången officer och värnpliktig officer. Där har ingen hänsyn tagits till att olika befattningshavare inneha tjänsten; samtliga ha tjänstebenämning intendent.

Svenska underofficersförbundet uttalar följande: »Enligt förbundets uppfattning har arbetsbelastningen i berörda arvodestjänster utvecklats på ett sätt som ytterligare bestyrkt förbundets värdering av desamma i ovan nämnda yttrande. Förmånen av placering en löneklass högre än flertalet övriga arvodesbefattningar kan icke i längden säkerställa en gynnsam rekrytering av desamma. Redan nu är en del av befattningarna besatta med personal utan pension (värnpliktiga), en utveckling som ej heller undgår att utgöra ett riskmoment ur kompetenssynpunkt med tanke på de stora

värden som dessa befattningshavare ha att svara för. Därest det alltjämt icke anses möjligt att följa förbundets hemställan 1942 om befattningarnas uppförande på aktiv stat för förvaltare vid intendenturkåren, synas i alla händelser åtgärder böra vidtagas för en skäligen ersättning åt i befattningarna anställd arvodespersonal och samtidigt för säkerställande av en betryggande rekrytering.»

Bortsett från de utredningar angående arvodespersonalens förbättrade löneställning m. m., som äro eller eventuellt komma att behandlas, så har efter 26 år sedan arvodesinstitutionen genomfördes ej någon positiv lösning kunnat åstadkommas. Då förrådsunderofficerarna vid försvarsområdena inta en särställning bland underofficerare i arvodesbefattning, får jag särskilt framhålla de stora arbetsuppgifterna som blivit dem pålagda. Förrådsunderofficerarna böra i första hand komma i åtnjutande av *förbättrad löneställning, uniformsplikt och tjänstebenämning »förrådsförvaltare»*. Detta ha även statsmakterna understrukit, då förrådsunderofficerarna redan från början erhållit en löneklass högre än övriga befattningshavare i arvodes-tjänst. De äro uppbördsmän för stora förråd av krigsmateriel. Förråden ligga spridda över stora områden, vilket måste medföra större ansvar och mera arbete, mycket beroende på otidsenliga förråd, handhavande av personal och planläggning av arbetsuppgifter för såväl krigsförråd som materiel för övningar under fredstid.

På grund av vad ovan anförts tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen ville besluta

dels att tjänstebenämningen »förrådsunderofficer» ändras till »förrådsförvaltare»;

dels att förrådsförvaltare skall åtnjuta lön enligt löneklass Ma 24 samt

dels att förrådsförvaltare skall underkastas uniformsplikt och i enlighet härmed åtnjuta ekiperingsersättning.

Stockholm den 14 januari 1955

Carl Lindberg